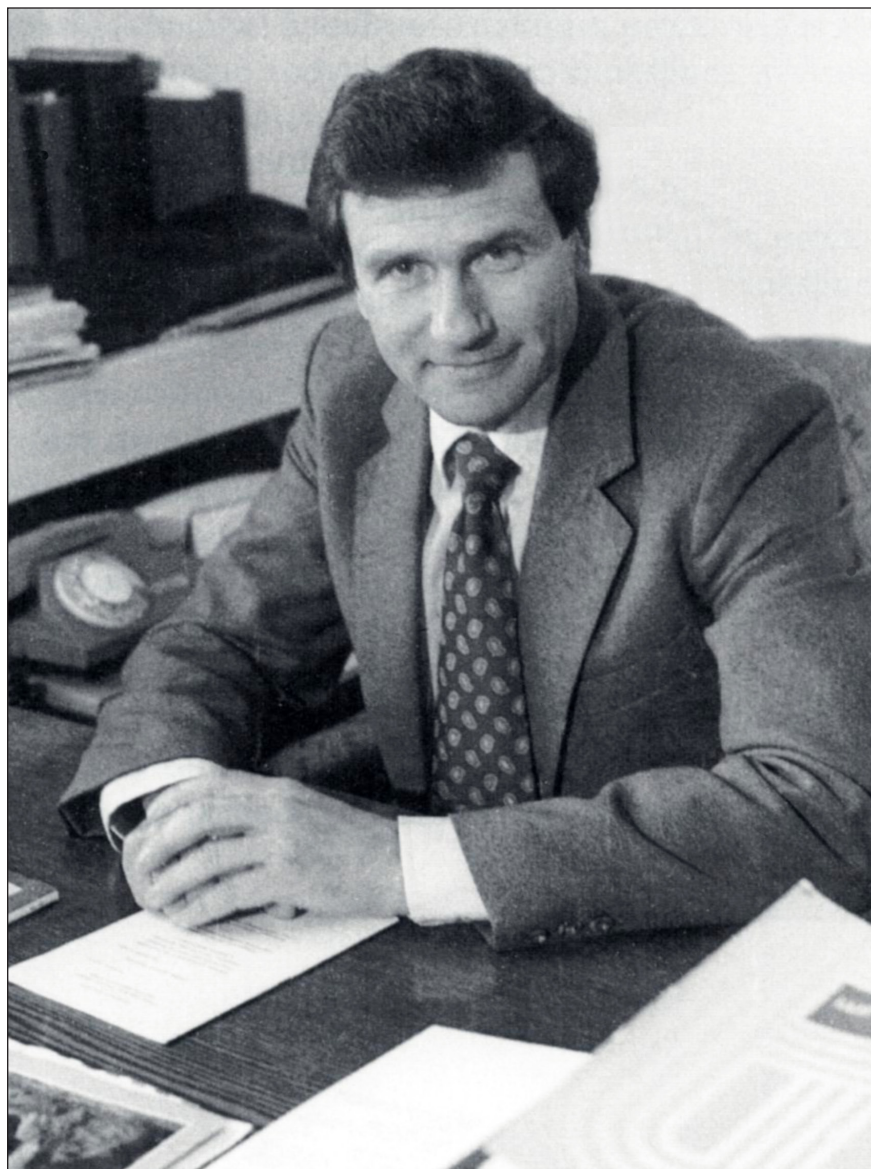

In memoriam

ROMAS ŠARMAITIS 1939–2017

2017 m. liepą netekome profesoriaus, habilituoto fizinių mokslų daktaro, mūsų kolegos, ilgamečio Chemijos instituto (tuometinio Lietuvos mokslų akademijos Chemijos ir cheminės technologijos instituto) mokslo darbuotojo, Konversinių dangų laboratorij-

jos vadovo, sporto meistro, UAB „Chromtech“ generalinio direktoriaus, nusipelnusio išradėjo, valstybinės premijos laureato, JAV Galvanostegų draugijos nario Romo Šarmaičio. Aukščiausios kvalifikacijos chemikas ilgai dirbo cinko, konversinių ir chromo

dangų gavimo, procesų tyrimų ir jų diegimo gamyboje. Kaip teigė pats profesorius, jis jau nuo jaunų dienų domėjosi chemijos mokslais, turėjo puikius šios srities mokytojus: šviesaus atminimo akademiką J. Matulį, mokslininkus A. Viščiunię, J. Kriaučiūną, Z. Kaikarienę, E. Jasinskienę. R. Šarmaitis mokslinei veiklai lemiamos įtakos turėjo akademikas Juozas Matulis, kuris dar 1948 m. apibrėžė Lietuvos chemijos mokslo kryptį – elektrochemiją ir kartu su profesoriumi R. Višomirskiu aktyviai dalyvavo Konversinių dangų laboratorijos mokslinėje veikloje.

Visus profesoriaus darbus, kurių yra labai daug – knygos, moksliniai ir mokslo populiarinamieji straipsniai, konferencijų ir simpoziumų pranešimai, disertacijos, mokslo tiriamųjų darbų ataskaitos, išradimų aprašymai, patentai, mokslinio disertantų vadovo, eksperimentinių studijų darbai; vadovavimas disertantams – nuo pirmojo 1965 m. „Geležies jonizacijos proceso kinetika“ iki paskutiniojo „Konversinių silikatinių plėvelių ant cinko formavimas ir jų savybių tyrimas“, galima vertinti kaip universalios veiklos pavyzdį. Iš jo pravartu pasimokyti, kaip derinti mokslinius, taikmuosius ir praktinius tyrimus, o jų rezultatus diegti gamyboje. R. Šarmaitis buvo ir technologinių procesų, kurie sėkmingai įdiegti didžiausiose automobilių gamyklose (VAZ, KAMAZ, GAZ ir kt.), bendraautoris. Vadovaujant R. Šarmaitiui, Konversinių dangų laboratorijos darbuotojai produktyviai bendradarbiavo su Uralo mokslinių tyrimų chemijos institutu chromatavimo procesų ir chromo junginių tyrimuose, o su Perouralsko chromo junginių gamykla – cinko chromatavimo kompozicijų gamyboje.

1986 m. Vilniuje įvyko tarptautinė elektrochemikų sąjungos (*International Society of Electrochemistry*, ISE) konferencija, kurioje dalyvavo šios organizacijos prezidentas prof. Johnas O'Mara Bockris. Konferencijoje buvo užmegzti moksliniai ryšiai su viso pasaulio garsiausiais mokslininkais elektrochemijos srityje. Prof. R. Šarmaitis bendradarbiavo su Osakos prefektūros universiteto prof. T. Hayasahi, JAV plieno kompanijos LTV STEEL tyrimų direktoriumi dr. S. Matu, Amerikos galvanostegijos draugijos (AESF) darbuotojais dr. N. V. Mandichu ir ypač su direktoriumi H. Schumacheriu, su Didžiosios Britanijos Metalų apsaugos nuo korozijos instituto prezidentu prof. D. Gabe'u, garsiuoju chromatavimo specialistu dr. P. Benabenu iš Prancūzijos. Prof. R. Šarmaitį siejo mokslinė draugystė su buvusiais Chemijos instituto

moksliniais darbuotojais, išvykusiais dirbti į įmonę „MacDermitt“ JAV, kurioje jis ne vieną kartą lankėsi, dr. L. Derešu ir dr. S. Jakobsonu. R. Šarmaitis kartu su akademiku J. Matuliu vadovavo chromatavimo proceso tyrimams, buvo disertantų Jono Motiejūno, Vidmanto Dikinio, Valentinos Vilutienės, Vladimiro Rozovskio, Romo Rekerto, Aloyzo Sudavičiaus, Vygando Lazausko mokslinis vadovas. Visos šios disertacijos buvo sėkmingai apgintos.

Mokslinė veikla buvo svarbiausia Romo Šarmaitis gyvenimo dalis. Profesorius tyrimų duomenys apibendrinti daugiau nei 80 mokslinių straipsnių ir tezių, septyniose kandidatiniuose disertacijose ir svarbiausiam R. Šarmaitis darbe – chemijos daktaro disertacijoje „Cinko sąveikos su Cr (VI) tirpalais dėsningumai ir jų taikymas metalų chromatavimo procesuose“, kurią 1989 m. jis apgynė tuometiniame Chemijos ir cheminės technologijos institute. 1990 m. habilituotam fizinių mokslų daktarui R. Šarmaitiui suteiktas profesoriaus mokslinis vardas. 2005–2015 m. jis buvo mokslo darbų leidinio „Transactions of the Institute of Materials Finishing“ redakcinės kolegijos narys.

Profesorius vadovavosi Nobelio premijos laureato Piotro Kapicos mintimi, kad mokslas turėtų būti siejamas su gyvenimu, kuris reikalingas, kad kurtum mokslą, o šis – kad pats gyventum ir kiti gyventų. Jam ypač patiko posakis: „Pinigai – dulkės, apranga – pelenai, o protas – kapitalas.“

Ilgametė pažintis su R. Šarmaitiu leidžia mums pabandyti išryškinti kai kuriuos jo asmenybės bruožus: energingas, darbštus, nuolatos užimtas, jaunatviškos išvaizdos, vertinantis ir saugantis vidinę laisvę, nepripažįstantis veiklos apribojimų, laisvės varžymų. Einantis pasirinktu keliu, atsparus psichologiniam spaudimui, pareigingas, darbštus ir organizuotas.

R. Šarmaitis aktyviai domėjosi kultūriniu gyvenimu, jam patiko literatūra, menas, mėgo keliauti. Mūsų mokslo darbų vadovas visada palaikė Konversinių dangų laboratorijos kolegų iniciatyvas, padėjo spręsti ne tik iškilusias mokslines, bet ir asmenines bendradarbių problemas.

Romas Šarmaitis gimė 1939 m. gegužės 11 dieną. Tai metas, kai sužaliuoja beržai. Gal todėl nuo pat jaunystės jį žavėjo Mikalojaus Noviko ir Antano Saulyno daina „Žalioj stotelėje“, dainos žodžiai *Žalioj stotelėje beržai sėkmės man linki, beržų linkėjimai žali, žali...* lydėjo jį visą gyvenimą.

Doc. dr. Valentina VILUTIENĖ,
dr. Alma RUČINSKIENĖ

Panaudota medžiaga iš knygos „ROMAS ŠARMAITIS: LITERATŪROS RODYKLĖ“, išleistos 1999 m. Chemijos institute.

In memoriam

ROMAS ŠARMAITIS

1939–2017

On a warm summer day in 2017, at the age of 79 passed away Romas Šarmaitis, Professor, Habilitated Doctor of Physical Sciences, our colleague and companion, a long-term employee of the Institute of Chemistry (former Institute of Chemistry and Chemical Technology of the Lithuanian Academy of Sciences), a research associate, Head of the Laboratory of Conversion Coatings, Master of Sports, General Director of JSC “CHROMTECH”, an honoured inventor, the State Prize winner, a member of the USA Electrochemical Society, a chemist of the highest qualification, an experienced specialist investigating processes of zinc, conversion coatings and chromium plating, and their implementation into practice. According to the Professor himself, from a young age he took interest in chemistry, had excellent teachers in this field such as academician Juozas Matulis, scientists A. Viščinienė, J. Kriaučiūnas, Z. Kaikarienė and E. Jasinskienė. The scientific carrier of Romas Šarmaitis was influenced by academician Juozas Matulis, who in 1948 established the main chemical research direction as electrochemistry and actively participated in the activities of the Laboratory of Conversion Coatings jointly with professor R. Višomirskis.

All numerous publications and other activities of Professor Romas Šarmaitis (books, research and popular science articles, conference and symposia presentations, dissertations, research work reports, descriptions of inventions, patents, supervision of doctoral dissertations, experimental work) starting from his first research “Kinetics of the Iron Ionization Process” in 1965 to his last publication “Formation and Properties of Converse Silicate Films on Zinc”, whose supervisor he was, may be thought of as a sample of a universal activity how research, applied and practical studies should be combined and their results should be introduced into practice. Romas Šarmaitis was the co-author of the technological processes introduced at the largest automotive plants (VAZ, KAMAZ, GAZ, etc.)

Under the guidance of Romas Šarmaitis the employees of the Laboratory of Conversion Coatings collaborated productively with the Ural Chemical

Research Institute in the field of chromate plating and chromium compounds studies as well as with the Pervouralsk Plant of Chromium Compounds in the production of zinc chromate plating compositions.

In 1986, a conference of the International Society of Electrochemistry took place in Vilnius, among its guests was Prof. John O'Mara Bockris, ISE President. During the conference scientific contacts with the world renowned scientists in the field of electrochemistry were established. Prof. R. Šarmaitis collaborated with Prof. Tadao Hayasahi from Osaka University, Dr. Steponas Matas, Research Director of the USA Steel Company LTV STEEL, N. V. Mandlich, an employee of the American Society of Electrochemistry and especially with Director H. Schumacher, Prof. David Gabe, President of the Metall Corrosion Protection (UK), Dr. Patric Benaben from France. Also, Professor Šarmaitis visited the MacDermid Company (USA) on several occasions as he maintained tight relations with the former scientific researchers of the Institute of Chemistry, Dr. Levas Derešas and Dr. Saba Jakobson, who had emigrated to the USA and were working with the MacDermid Company.

The doctoral dissertations of Jonas Motiejūnas, Vidmantas Dikinis, Valentina Vilutienė, Vladimiras Rozovskis, Romas Rekertas, Aloyzas Sudavičius and Vygandas Lazauskas co-supervised by Romas Šarmaitis and academician Juozas Matulis were successfully defended.

The data of his investigations were summarized in more than 80 research papers and abstracts, 7 doctoral dissertations supervised by him and his most important work for habilitation “Regularities of Zinc Interaction with Cr(VI) Solutions and Their Application in the Metal Chromating Processes”, which was defended at the former Institute of Chemistry and Chemical Technology in 1989. In 1990 PhD Habil. Romas Šarmaitis was conferred a Professor title.

In 2005–2015, he was a member of the Editorial Board of the *Transactions of the Institute of Materials Finishing Journal*.

Scientific activity was the meaning of life of Romas Šarmaitis. Professor Šarmaitis was inspired by both the saying of the Nobel Prize winner, Piotr Kapica, that science should be related to life which is needed to advance in science, while science is needed for you and others to live, and the old saying “Money is dust, clothes are ashes, the brain is fortune”.

Long-term acquaintance allows us to try to highlight some of his personality traits: energetic, hard-working, constantly busy, young-looking, fit, preserving internal freedom, disagreeing with activity limits that restrain this need for freedom, unless the circumstances arise in such a way that it is impossible to act differently, progressing to his chosen goal, steady-going, responsible, efficient, always neat and stylishly dressed, while being an intensively working researcher.

Professor Romas Šarmaitis collected a large library, appreciated good literature, art, theatre, films,

adored travelling around the world. The Head of our laboratory always supported good initiatives, helped to solve not only arising research problems, but also helped to cope with everyday problems.

Professor Romas Šarmaitis dedicated much time to his family taking care of his parents Faina and Romas Šarmaitis, was married, had 2 sons.

Romas Šarmaitis succeeded in finding both the right carrier path and happy personal life.

Being a young researcher, Romas was fond of Lithuanian popular music, he particularly loved the song by Mikalojus Novikas and Antanas Saulynas “At the Green Coach Stop”:

It's great to be young, it's great to move forward,
I enter the world...

At the green coach stop birches wish me luck,
Their wishes are virid, green.

Romas Šarmaitis was born on 11 May 1939, at the time when birch trees come into leaf.

Associated Professor Dr. Valentina VILUTIENĖ
and Dr. Alma RUČINSKIENĖ

This article was compiled on the basis of the material from the book “ROMAS ŠARMAITIS: BIBLIOGRAPHICAL INDEX” published at the Institute of Chemistry in 1999.